

УДК 687.016

ВИКОРИСТАННЯ ЛИЦАРСЬКИХ ОБЛАДУНКІВ ЯК ДЖЕРЕЛА НАТХНЕННЯ ДЛЯ ПРОЄКТУВАННЯ АВТОРСЬКОГО АНСАМБЛЮ ОДЯГУ

ТРОЯН Олександр, ЛІЩЕНКО Наталія
Хмельницький національний університет, Хмельницький, Україна
omtroyan@gmail.com

На основі вивчення технологій виготовлення лицарських обладунків періоду Середньовіччя та аналізу художньо-композиційних особливостей, притаманних їх оздобленню, створена творча концепція та ескізний проєкт ансамблю жіночого одягу, вироби якого об'єднують стилістичне та колористичне вирішення, конструктивно-декоративні та декоративні лінії і деталі.

Ключові слова: дизайн одягу, джерело натхнення, лицарські обладунки, ансамбль одягу, ескізний проєкт.

ВСТУП

Виробництво зброї та засобів захисту в усі історичні епохи було однією з найбільш високотехнологічних галузей господарства. Від озброєння і обладунків часто потрібні протилежні характеристики – легкість і міцність, рухливість і максимальний ступінь захисту, висока якість і масовість виробництва. Для досягнення подібних властивостей за усіх часів необхідно було застосування найпередовіших технологій, тому часто саме військове виробництво ставало двигуном наукового і технологічного прогресу. Не був у цьому відношенні винятком і період Середніх віків, коли війни постійно втручались в життя суспільства, стаючи практично його невід'ємною частиною [1].

Середньовічні лицарські обладунки істотно вплинули на історію розвитку костюма. Уже саме поняття «крій» пов'язане з виникненням лицарських обладунків. До епохи середньовіччя одяг, кажучи сучасною мовою, був безрозмірним – адже він складався з цілого шматка тканини. Коли стали робити лицарські лати, шоломи, рукавиці, поножі, які виготовляли з листової сталі, виникла необхідність їх точної підгонки по фігурі воїна. А це неможливо було зробити без ретельно розрахованої конструкції; так виникла професія закрійника. Таким чином, багато з тих операцій та термінів, що використовують під час виготовлення одягу – «зняття мірок», «крій», «розкрій», «лекала», «розкладка» – беруть початок з далеких лицарських часів.

У зв'язку з цим, вивчення технологій виготовлення обладунків та озброєння в середньовічний період може стати основою для розуміння особливостей та рівня розвитку матеріальної культури, технології обробки як металів, так і супутніх технологій, і насамперед для виготовлення одягу.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Дизайн-проекування авторських моделей одягу потребує вибору та поглибленого аналізу джерела натхнення з метою виокремлення його основних художньо-композиційних характеристик з подальшим застосуванням в образах проєктованих моделей [2]. Сучасних дизайнерів часто надихають історичні стилі різних епох і країн для подальшого їх використання у своїх роботах.

Дизайнер при роботі з історичним матеріалом спостерігає форму, крій, обробку, оздоблення костюмів різних епох і стилів. Основне завдання дизайнера полягає у тому, щоб переосмислити історичні форми з позицій сучасної моди та шляхом образно-асоціативного бачення трансформувати їх у костюм в умовах сьогодення погляду на модний образ.

Отже, мета дослідження – розробити творчу концепцію авторського ансамблю жіночого одягу на основі використання лицарських обладунків як джерела натхнення та трансформації його в художньо-композиційну побудову сучасного одягу.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Історія лицарських обладунків та озброєння поділяється на два етапи. У X–XIII ст. основним елементом лицарського обладунку була кольчуга (рис. 1, а). А починаючи з XIV ст. обладунок принципово змінюється і до початку XV ст. лицарів захищала вже пластинчата броня (рис. 1, б) [3].

Другий етап розвитку обладунків історично поділяють на два періоди: перший – це 1337–1400 р.р., коли кольчужний та змішаний лицарський обладунок еволюціонував до так званого «повного» або «білого обладунку», а другий – це 1400–1453 р.р., коли «білий обладунок» еволюціонував у більш вишуканий «готичний».

Відомо, що на кольчугу лицарі одягали накидку – сюрко (рис. 1, а). Сюрко зазвичай не мало рукавів, хоча й зустрічалися екземпляри з рукавами до ліктя і навіть до зап'ястка. Дорогі сюрко робили із шовку. Завдовжки сюрко могло бути до колін і звичайно прикрашалося зображенням герба власника.

«Білі обладунки», що прийшли на зміну кольчугам в кінці XIV ст., на початку XV ст., – це суцільно пластинчасті лати з полірованої сталі, що відблискували на сонці і тому здалеку здавалися білими (рис. 1, б).

Якщо коротко, то лицарські обладунки складалися з кіраси, наплічники, обладунків для рук і ніг, бойових рукавиць, шолома салада з забралом і невеликим підборідником, що прикривав підборіддя. Кожен лицар був озброєний списом і довгим мечем, гострим кинджалом, підвішеним зліва від сідла, і булавою. Що ж стосується повної комплектації «білих» обладунків, то загальне число деталей у деяких зразках середини XV ст. доходило до 200, а якщо враховувати всі елементи – пряжки, цвяхи, гачки і гвинти, то і до 1000 [4].

Основним завданням при створенні ансамблю жіночого одягу під назвою «Lady Metal» (рис. 2) було збереження образно-асоціативного зв'язку із джерелом натхнення – лицарськими обладунками Середньовіччя. Яскравою особливістю лицарських обладунків є чітке членування деталей на дрібні

частини, що мають форму плоских геометричних фігур, тому конструктивно-декоративні та декоративні лінії виробів ансамблю стилістично продовжують лінії членування джерела натхнення – обладунків.

Колірне рішення моделі ансамблю обрано в результаті аналізу творчого джерела та матеріалів відповідно до сучасних тенденцій моди.

Рис. 1. Лицарські обладунки епохи Середньовіччя:

- а) змішаний обладунок X-XIII ст.;
- б) «білий обладунок» XIV-XV ст.

Рис. 2. Ескізний проєкт ансамблю жіночого одягу «Lady Metal»

Проектований ансамбль складається з блузки, штанів, тренча та доповнень: поясів, капелюшка, взуття та рукавичок. Усі складові ансамблю погоджені між собою та підпорядковані одна одній у відповідності із єдиним стилістично-художнім рішенням, єдністю колірного рішення та виду оздоблення – авторського ручного розпису, що включає геометризовані рослинні форми, подібні до тих, якими прикрашали обладунки. Таким чином складові частини ансамблю доповнюють одна одну та становлять художньо-композиційну побудову, утворюючи неповторний ансамбль жіночого одягу (рис. 2).

ВИСНОВКИ

Лицарські обладунки Середньовіччя дивують не тільки своїми захисними і ергономічними властивостями, а також розкішним оздобленням. На період Пізнього Середньовіччя це був не тільки захист, але й традиційний одяг, який підкреслював високе соціальне становище власника. Таким чином, вивчення обладунків та озброєння Середньовіччя стало джерелом натхнення

для створення ескізного проєкту авторського ансамблю сучасного жіночого одягу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Энциклопедия «История мировой моды». Доспехи средневековых рыцарей. URL: <http://www.ocostume.ru/content/dospexhi-srednevekovykh-rytsarei>.
2. Краснюк Л. В., Троян О. М., Туржанська К. М., Глушко Ю. С. Особливості проєктування авторської колекції одягу в романтичному стилі. *Art and design*. 2019. № 3. С. 77–88.
3. Келли Ф., Швабе Р. История костюма и доспехов. От крестоносцев до придворных щеголей. М.: Центрполиграф, 2007. 216 с.
4. Норман А. В. Средневековый воин. М.: 2008. 257 с.

TROYAN O., LISHCHENKO N.

THE USAGE OF KNIGHT EQUIPMENT AS A SOURCE OF INSPIRATION FOR THE DESIGN OF THE AUTHOR'S CLOTHING ENSEMBLE

Based on the study of technologies of making knightly armor of the Middle Ages and the analysis of artistic and compositional features inherent in their decoration, a creative concept and sketch project of women's clothing ensemble was created, whose products combine stylistic and color solutions, constructive-decorative and decorative lines and details.

Key words: *clothing design, source of inspiration, knightly armor, clothing ensemble, sketch project.*